

KNIHOVNA NOVÝCH SMĚRŮ. SVAZEK XVI.

OBĽÁČKY TABÁKOVÉHO KOUŘE.

Upravil:
JAROSLAV FR. URBAN.

Cena 25 haléřů.

Nákladem Sezemskeho Karla v Nové Pace č. 495. — 1916.
Knihhtiskárna Ladislava A. Riedla v Nové Pace.

Předmluva vydavatelstva.

Každá doba má své stinné i světlé stránky. My nechceme tímto dotýkati se bolesti světlých i stinných stránek doby. To ponecháme budoucnosti. Chceme psáti pouze k čemu doba přítomná byla obzvláště prospěšnou a sice:

1. Co zdálo se nemožností za doby normální minulé, to dnes stává se pomalu skutkem. *Abstinence nabývá vrcholu*. Pijani a pijáci, kteří mysleli, že bez piva a alkoholu nebyli by ani živi, najednou musí bez něho žít, aneb při nejmenším aspoň se uskrovnit. (Jako propagační brožuru vydali jsme Urbanovu úvahu: „Alkohol a zlo jím páchané.“*)

2. *Vegetarismus* nabývá všeobecné nadvlády a vniká hlouběji a hlouběji do vrstev lidových. Jedlíci masa mají zlé časy. Musí pozne-

*) Za 15 haléřů zasilá vydavatel.

náhla, ať již chtějí aneb nechtějí, masu odvykat a přesvědčují se, že i bez něho lze dobře žítí. (Nákladem naším vyšlo C. M. Klatovského: „O lásce k živocímu“ (o vegetarismu) a M. Sezemské: „Vegetariánská kuchařka.“*)

3. *Vášniví kuřáci* mají také zle. Nemohou sebe a jiných tak dokonale dýmem otravovat, jako to činili dříve a učí se tak zápasiti se zlem, které svírá duši. (Proti kuřácké vášni bojuje tato brožurka).

4. Boj proti *tajné i veřejné prostituci* stal se všeobecně nutným a se všech stran ozývají se hlasy toužící po nápravě. V plném světle objevuje se mravnost a pokrok lidstva a bedlivý pozorovatel poznává, že cosi se děje kolem nás, co pozvolna, ale dokonale přetváří doby minulé. Zajímavou v tom ohledu je Urbanova knížečka námi vydaná: „Zbloudilé duše.“

5. Pracující lid ve většině továren *nepracuje ani 8 hodin denně* a přece je dosti dobře živ. Učí se býti skrovným a spokojeným s tím, co mu doba času přinesla. Učí se proto, protože musí.

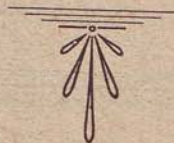
6. Spolkové a národnostní *třenice utichly*. Svorně jde muž co muž za svým povoláním, za

*) „Láska k živocímu“ za 35 h; „Vegetariánská kuchařka“ za 1·50 K, váz. 2.— K; „Zbloudilé duše“ 25 h.

svým životem. Malicherné zájmy ustoupily velikým zájmům celku.

7. *Hýření, karban, tanec a smilnění* zatlačeny do pozadí, pomalu mizí z doby přítomné a omladina naše chtě nechtě učí se jiným způsobem myšlenky své soustřeďovati a rozptylovati.

Nuže, to vše jsou dobré značky doby přítomné, to vše jest průpravnou školou, jež upravuje novou příští budoucnost, budoucnost bohdá lepší, duchovější. Jest samozřejmé, že každý porod i přerod je bolestný, proto pomáhejme dobru pokud čas, by zmírněny byly bolesti doby přítomné.

Ze zvyku roste vášeň, a vášeň zabíjí!
Kdo zvyku podává se, ten sebe ubíjí.
Jen ten je pánem sebe, kdo sebe přemáhá,
mu požehnání nese vždy jeho námaha.

Kouření ohlupuje, znesnadňuje myšlení
a proto jest jen pro lenochy! — *Goethe.*

O tabáku a kouření.

Napsal Jaroslav Fr. Urban.

Před časem četl jsem kdesi výrok: „Škrdlete penězi, neboť bez peněz, bez zdraví a beze cti nemůže být člověk šťasten!“ Maně se kdosi zeptá: „Jak a na čem možno za dnešní přehnané drahoty šetřiti?“ Odpovídám: „Šetři na věcech zbytečných, mezi něž předem počítám alkohol a nikotin.“

V nedávné době tímto nakladatelstvím vydané brožurě „Alkohol a zlo jím páchané“ promluvil jsem o zhoubných účincích alkoholu a tuto, jen stručnými rysy, zmíním se o druhém nepříteli lidstva, kterýmž jest nikotin, t. j. jed, který jest v listech tabákových a tudíž i ve výrobcích z tohoto listí zhotovených, at už je to tabák, drahé doutníky nebo laciné cigarety.

Tabák jest rostlina lilkovitá, příbuzná našemu bramboru. Jméno své rostlina dostala od

americké provincie Tabaco na ostrově San Domingo, kdež r. 1496 španělský mnich Roman Pano poznal tuto rostlinu a přivezl odtud jako lék proti vředům do Evropy.

Krištof Kolumbus, když roku 1492 objevil Ameriku, spatřil domorodé obyvatelstvo kouřiti svinuté listy tabáku. Roku 1559 bylo semeno tabákové přineseno do Portugalska a dnes tabák pěstuje se na světě na rozloze asi 25.000 hektarů výborných polí. V naší říši pěstuje se na ploše bezmála 5000 ha. (Co by z těchto tabákových lánů bylo možno udělati malých selských usedlostí, co by se z nich uživilo lidí, kdyby na nich pěstovány byly užitečné obilniny).

Francouzský vyslanec Jean Nicot doporučoval tabák jako prostředek proti migreně svému králi Františkovi II. roku 1560. Po něm také vynikající rostlinopisec Linné pojmenoval tabák „Nicotiana Tabacum.“

Do Anglie dostal se tabák teprve kolem r. 1586, ale kouření tabáku zavedl tu teprve státník Raleigh, který přinesl tabák z Virginie. V polovici XVI. století byl tabák znám také i u nás, ale jako rostlina léčivá. Kouření rozšířilo se v Evropě zásluhou španělských vojáků Karla V. a hlavně za války třicetileté (1618-1648).

Poněvadž kouření a šňupání šířilo se přes

míru, vydávány četné zákazy na jeho užívání. Tak v r. 1634 v Rusku uvalen byl na kouření a šňupání trest uříznutí nosu a vypovězení do Sibíře. Papež Urban VIII. vyhlásil klatbu na kuřáky tabáku. V Německu až do roku 1848 bylo zakázáno kouřiti na veřejných ulicích. Sultán Amurat IV. zakázal kouření pod ztrátou hrdla a v Persii každému vojáku byl propíchnut nos, když provinil se proti zákazu kouření.

Zprvu privilegované kasty nelibě nesly, že požitek kouření, který pokládaly za své oprávnění, šíří se i do širších vrstev a proto bylo hleděno přísnými zákazy kouření ve vrstvách těch zameziti. Když zákazy ty nepomáhaly, sáhnuto k zdanění, jímž ovšem hospodářsky slabší vrstvy daleko více byly postiženy nežli vrstvy majetné, pro něž zdanění to nebylo žádnou překradou k libovolnému využití požitků z kouření a ze šňupání vyplývajících.

Daň na kouření uvalena po prvé v Anglii králem Jakubem I. Na Moravě vyměřena r. 1659 z „kouřícího tabáku“ daň 2 krejcare z libry. Císař Josef II. r. 1784 nařídil tabákový monopol, který v zemích koruny uherské vešel v platnost teprve r. 1850.

Pěstování tabáku bylo také původně přísně zapovídáno, jak o tom svědčí i u nás vydaný zákaz.

Dne 8. května r. 1806 publikován by nejvyšší dekret ze dne 7. března téhož roku, jímž se nařizovalo, aby sázení tabákového listí v české zemi zastavilo se počátkem r. 1807.

Všem, kdož obírali se pěstováním tabáku, se přikazovalo, aby r. 1806 nechovali již tabáku na semeno a zničili starší zásoby semenné.

Za sázení tabáku od r. 1807 měl býti každý, dle tabákového patentu, pokutován. Zákaz vydán tudíž před 110 lety.

Ale později, kdy státy viděly, jak výnosné je pěstovati a prodávati tabák, zmonopolisovaly výrobu tabáku.

V roce 1913 bylo v Rakousku státních továren na tabák 36 a sice: sedm v Čechách (Sedlec u Kutné Hory, Čes. Budějovice, Tábor, Písek atd.), šest na Moravě, v Haliči a Dalmacii, čtyři v Dol. Rakousích, dvě ve Štyrsku, jedna v Hor. Rakousích, Solnohradsku, Korutanech (Celovec), v Krajině (Lublaň) a v Istrii.

V továrnách zaměstnáno 37.805 dělníků, (z nich ženských na 32.000). V sedmi českých továrnách zaměstnáno je 96 úředníků, 14 lékařů, 19 výpomocných sil a sluhů, 73 dílovedoucích a 8952 dělníků (7952 ženských).

K výrobě tabákového zboží používá se u nás

tabáku z našeho domácího pěstění, z uherské a hercegovské produkce, jednak dováží se z ciziny (hlavně na jemné druhy,) především z Balkánu a Ameriky.

Dnes kouří se tolik, že na každého obyvatele v Rakousku připadá ročně asi 1.300 kg. tabáku.

Kouření jest pouhý zvyk, možno říci zlozvyk: Představte si, jak hrozně peníze platíme za tento požitek, možno-li toto profukování kouře noseem zváti vůbec požitkem.

Za tabák a doutníky v roce 1910 se utřilo 177 milionů korun, *daň to ze všech daní největší*. Srovnajme to s ostatními daněmi, které platíme: Zemědělci platí ročně 53 miliony korun daně pozemkové, obchodníci a živnostníci výdělkové 37 milionů korun, osobní daň z příjmu obnáší 81 milionů korun, cla vynášejí 103 miliony korun, a za kouření v roce 1910 jsme zaplatili 177 milionů korun.

Platí tedy kuřáci daň největší a platí teď *dobrovolně* ještě více, poněvadž, jak známo, od 1. července 1911 výrobky tabáční značně se zdražily a zdražují se teď v době válečné již po druhé.

Roku 1911 utřzil stát za doutníky a tabák 300,148.000 korun a na výrobu dal jen 114,315.800 korun. Roku 1913 činily:

příjmy monopolu 340,000.000 korun
vydání monopolu 121,750.000 korun

zisk tabákové režie 218,250.000 korun.

Celou šestinu z příjmu činil výtěžek ze sportek.

A řekněte mi, co má člověk z tohoto hloupého zvyku, kouření? Nic, jen škodu! Škodu na zdraví i na kapse.

Namítne se mi snad, že kouření každému neškodí. Pravda! Jsou příklady, že mnozí mužové dýmku z úst takřka nevyndali a přece byli zdraví a dočkali se pozhnaného věku. Kdo však ručí za to, kdyby byli nekouřili, že by se nedožili věku ještě většího?

Ale tyto výjimky nacházíme jen u málo jednotlivců; u většiny působí kouření otravně.

„Jsou to lidé, kteří mají nezdolné tělesné ústrojí. Tkáně osob takových vyznamenávají se značně zvýšenou schopností rušiti škodliviny na ně působící, aniž by při tom buňky, z nichž jsou složeny, trpěly tou měrou jako u jiných,“ soudí prof. dr. Velich.

Člověk, který pije pivo a kouří, spíše se opije než ten, který toliko pije.

Nedá a nemůže se vyvrátiti, že kouření působí otravně.

Každý kuřák se o tom přesvědčil, když se zaučoval. Jen ať si každý vzpomene na vyvstání

potu, na bolesti hlavy, na obtíže žaludeční, vzniklé z otravy nikotinové.

Při častějším opakování zmizí tyto příznaky nevolnosti, neboť kuřák již na tento stav omámení přivykl. Nervy, jsouce již částečně omámeny, nepocítují nové otravy v tak silné míře.

Jistý lékař povolal k sobě kuřáka, vzal jeho dýmku a vypláchl z ní i z troubele močku. Tuto pak vliil do hrdla psu, který ve chvíli pošel.

Nedávno čtli jsme o nikotinové otravě prof. Ehrlicha. Vidíte, co kouříte?

Voda, vzniklá vyluhováním tabákových listů, prodává se a používá se jí k ničení cizopasníků rostlinných i zvířecích (na př. mšic). Výtahy tabákové prodávají se jen na poukaz politického úřadu, jako při odebírání jedu.

Věříte, že kouřením sami se dobrovolně otravujete? MUDr. Matoušek zaznamenal zajímavý případ, kdy člověk byl otráven bramborem, na který bylo nalito močky.

Proto také byl dán podnět k odnikotinování doutníků. Zvláštní procedurou zbaví se doutníky škodlivého nikotinu a stávají se tím méně škodlivými.

Kouření těžce poškozuje plíce, žaludek i nervy.

„Tak často pozorované potraty u žen pracujících v tabákových továrnách snadno si můžeme vysvětliti účinkem silného vlivu jedu na svaly ústrojí. Ježto je nikotin v celku velmi jedovatý, třeba pracovati ve prospěch tabáku beznikotinového. Zneužívání tabáku vede ku vážným poruchám nervovým.“ (Dr. A. Froehlich).

U vášnivých kuřáků objevuje se nápadné třesení rukou, zrychlený tep srdce, rovněž i různé katary hltanové, hrtanové i žaludeční.

Nejnápadnějším je účinek nikotinu na srdce a oběh krevní. (Pro zmírnění účinků nikotinu běrou zase kuřáci protijed, černou kávu).

U silných kuřáků dochází k tak zvané tukové degeneraci svalu srdečního, jakož i ke zkoratění cev.

Tyto chorobné změny jsou pak také příčinou těžkého dechu. (Nemírným kouřením tureckého tabáku ublížil si těžce Karel Havlíček Borovský za vyhnanství v Brixenu). Proto lékaři onemocnělým některou z výše uvedených chorob radí omeziti kouření nebo nařizují úplné zřeknutí se kouření.

„Nejsou-li poruchy pokročilé,“ praví Dr. A. Velich, „dostaví se poměrně v krátké době po zanechání kouření náprava.“

Zneužití kouření má dle prof. Velicha vliv

i na poruchy zrakové. Pravdivost toho dokazuje miláček našich čtenářů Alois Jirásek, který, když kouřil, trpěl vleklou oční chorobou.

Nikotin odnímá chut k jídlu a kazí krev. Někteří kuřáci praví, že kouřením žaludek ošálí, že necítí hladu. (To právě tvrdí vojáci, kteří musejí snášeti mnohahodinové pochody). To právě způsobeno tím, že jedovatý nikotin otrávil krev a odňal nám chut k jídlu.

Často kuřáky sužuje pocit suchosti v ústech, ba zhusta i nahluchlost a hučení v uších. Rovněž nepříznivě působí kouření na čich. Obvyklým zjevem u kuřáků je také nespavost.

Tvrzení, že kouření z dýmky méně škodí než kouření doutníků, není správné. Vždy záleží na tom, kolik se kouří a jaký tabák. Nejhubře působí kouření navlhých doutníků a cigaret, které jsou pravým svůdcem mládeže, na niž má kouření nejzhorbnější vliv, neboť snadno slabé tělo podléhá souchotinám.

V Anglii jest mladým osobám zapověděno kouřiti. Každý strážník má právo, přistihl-li při kouření hochu, jemuž není ještě 16 let, potrestati.

Podobné zákazy jsou i v jiných zemích. U nás není tohoto zákona, ale každý udělej si zákon

sám a nekuř ani po 16. roce, aniž kdy potom, jako se zavázala americká mládež ve „Sdružení naděje.“ Zvláště nepřístojné jest, kouří-li ženy. Není v tom naprosto nic ušlechtilého.

I jiným způsobem přispívá tabák k šíření tuberkulosy. Dělníci v továrnách tabákových, ponejvíce ženy*), přebírajíce se v tabákových listech, páchnoucích medovou vůní, mívají často v lících příznak souchotin. (Statisticky je dokázána značná úmrtnost dělnic v tabákových továrnách. A proto také mnohé z nich, které vědí o svém zlomeném zdraví, žijí životem lehkým, veselým).

Dělníci, nasliňující při točení doutníků tabákový list, přenášejí tím nákazu tuberkulosní. Zárodky (bacily) souchotin byly v doutnících nalezeny. A pak kuřák, který má souchotiny, dále šíří tuberkulosu tím, že neustále kolem sebe plívá.

Varujte se proto nikotinu!

Kouření zatemňuje rozum a oslabuje pamět. Najdete-li mezi kuřáky učené lidi, buďte jisti, že by byli učenější a bystřejší, kdyby ne-

*) Maně si vzpomínám na „Carmen“ a na sevillskou tabákovou továrnu „Fabrika de Tabacos,“ kde pracuje na 5000 Sevillanek v naškrobených, kartounových, květovaných šatech, s květinami ve vlasech.

kouřili. Zajímavý v tom oboru je úsudek Bismarckův, zaznamenaný v „Zápiskách ordonančního důstojníka od července 1870 do února 1871“ od hraběte Hérissona. Než začalo vyjednávání, jež se konalo mezi Bismarckem a Jules Favrem ve Versailles, vzal Bismarck, vášnivý kuřák, podnos s doutníky a nabídl jej Favrovi se slovy: „Kouříte?“ Jules Favre se uklonil a odpověděl, že nekouří.

„Nečinite dobře,“ pravil na to kyrysník-diplomat. „Začne-li rozhovor, při němž může dojíti k rozporům, neshodám, prudkým výměnám slov, tu se doporučuje kouřit.“

„Kouříme-li,“ pokračoval, zapáliv si vonné havana, „tu doutník, jež držíme, s nímž gestikulujeme a jež nesmíme upustit, paralyzuje trochu naše fyzické pohyby.“

A morálně, aniž by oslaboval naše mozkové schopnosti, nás poněkud tlumí.

Doutník je rozptylkou, tento modrý kouř, stoupající ve spirálách vzhůru, vás těší a činí vás ústupnějším. Jsme šťastni při pohledu na obláček kouře doutníku, náš pohled je tím zaneprázdňen, ruka je též trochu vázána a náš čich je uspokojen. A člověk je ochoten činiti ústupky. —

Naše diplomatické povolání jest ustavičně

vzájemné dělání ústupků. Vy máte nade mnou, protože nekouříte, jistou převahu: Jste bdělejší; ale máte též nevýhodu: Jste spíše nakloněn k popudlivosti.“

Po delším jednání, v němž Favre hájil výmluvně čest francouzského praporu, se Bismarck poznenáhlu začal zlobit. Seděl neklidně na židli, ba odložil dokonce hořící doutník na tácek, a udeřiv palcem na stůl zvolal:

„A přec je nutno, abyste mi ho vydali!“

Po těch slovech, jež Bismarck pronesl v hněvu, odvážil jsem se k činu velmi riskantnímu, ale čin se zdařil.

Vzal jsem podnos s doutníky a polo s úsměvem, polo vážně, hluboce se ukláněje, jsem jej podal Bismarckovi. Díval se na mne chvíli udiveně, jako by nechápal, ale pak pojednou plamének zlosti v jeho očích uhasl a on pravil: „Máte pravdu, kapitáne, je zbytečno se zlobit. To nevede k ničemu, naopak!“

Tedy i přesto, že Bismarck kouřil, nedovedl doutník kancléře ochránit, aby jej nepojala prudká zlost. Ale po tomto upozornění byl pak veden hovor zcela mírně.*)

*) Z knihy „Tabakanekdoten“ dra. E. M. Schranky. Přeložil pro „Český denník“ S—ý.

Proti kouření tabáku bojuje celá řada společností a to hlavně „Společnost zeleného kříže“ ve Švýcařích a „Armáda spásy“ v Americe. Že by u nás bylo podobného spolku, nevíím.

V Čechách se ročně prokouří přes 30 milionů korun. Jaké to ohromné bohatství z pouhého zlozvyku vypouští se kouřem do vzduchu!

Naříkáme si, že nám továrny otravují vzduch a nenapadne nám, že si ve světnicích čistý vzduch sami otravujeme kouřem, třeba vonným, z drahých britanik, neb bůhví, jak se ty všechny speciality jmenují.

Kdo chce ve světě vyniknouti, musí býti zdrav a silen. Ale kouřením se síly a zdraví ztrácejí takřka bezvědomě. Naučte se jen počítati a uvídate, že budete opatrnějšími!

Jak by byly krásné naše schůze, valné hromady bez pití a kouření. Škoda, že si nedovedeme žádné zábavy bez těchto „požitků“ otravných představití!

V naší obci jsou dvě prodejny tabáku. Jen v jedné z nich se ročně prodalo 11.100 balíčků tabáku, 3000 kuba, 880 viržinek, 700 brazilských, 3400 krátkých, 1000 cigarillos, 400 sultánek, 1300 dámenek, 286.000 sportek a 99.000 dramek. To je spotřeba pouze jedné prodejny v obci, která má 648 obyvatelův.

Obnos za toto kuřivo přesahuje jistě 10.000 korun. Spočítejte, kolik to asi činí v naší vsi (tedy i s druhou trafikou), mnoho-li se vyhodí peněz na okrese. Na sousedním okresu klatovském kouří také statečně.

O tom, jak úžasné množství doutníků a tabáku se za rok v klatovském okrese vykouří, možno se přesvědčiti z této statistiky: V roce 1914 vykouřilo se doutníků: Kuba-Portoriko 270.100, viržinek 327.200, Portoriko 377.700 a krátkých 707.100 kusů. Papírov. cigaret vykouřilo se: Sportek 7,135.600 a uherských 13,204.300 kusů. Kuřlavého tabáku vykouřilo se v r. 1914 2,581.400 kusů a šňupavého tabáku spotřebovalo se 6.650 kg. Celkový obrat za vykouřené doutníky a tabák za r. 1914 činí K 770.791'22.

Jmění po nitkách se sbírá a miliony rozhazujeme. Poznejme se a napravme!

Když píší o tabáku, nutno se zmíniti také o šňupání a žvýkání jeho (bagování). Obé u nás pomalu mizí. Zesnulý papež Lev XIII. (Joachim Pecci) byl silným šňupákem.

Nesmyslnou jest řeč, že by šňupání bystřilo zrak. Šňupání tabáku vzalo vznik ve Francii v XVII. století, kde šňupali muži i ženy všech tříd společenských.

Žvýkači tabáku, obyčejně též pijáci kořalky, trpívají zhusta rakovinou žaludku.

Končím slovy velikého novináře a spisovatele amerického Horace Greeley-ho, který v kouření spatřoval „nejnižší, nejvíce nenávidění hodné zneužívání tělesných sil, jehož zkažení lidé jsou vůbec schopni.“

Psáno na polní poště č. 220 v září 1916.

Odvykáme si.

Napsal L. M.

V Praze dne 8. ledna 1916.

Jsmo v tom: odvykáme si. A jde to docela krásně. Můžeme říci beze žertu: to zas je vážná věc, že duch lidský, ta nezlomná vůle člověka, aj zvítězil nad samou přirozeností! Alespoň nade druhou přirozeností. „Druhou přirozeností“ je zvyk.

Měli jsme to pěkné zvyky! Pražské paničky příkladně, ty myslily, že mermo nemohou býti — asi čtyřikrát denně — bez kávy ze smetany. A se šlehačkou, toť se ví. K tomu samou bábovku . . . Jděte k šípku, mlsalky mlsné, vždyť to už bylo protivné.

Nu, odvykly jste, hle! A statečně, to zas je pravda. Vždyť jenom na čas, chudinky.

Vy to již vydržíte. Což vy! Vy, velevážené přítelkyně, mohly byste býti příkladem mužům.

Ti spíše mají slabosti. Kouří, pijí — co pak to je něco hezkého? Mnohý kmotr z mokré čtvrti, leckterý čudící cigaretář myslil, že bez toho nemůže být. A hle, jak krásně si odvykl! Kde nic není, ani čert nebere. Mužští tedy neberou. Z toho je zas jednou vidět, že to jsou opravdu čerti. Zcela s vámi souhlasím, mé předrahé dámy!

Jisté nebezpečí ovšem spočívá v tom, aby potom neupadli muži do druhé krajnosti. Aby si na to nezvykli, na to své odvyknutí.

Válka, jak prorokuje madam de Thébes, jednou skončí. Potom se navrátí pravidelné poměry, a teď si představme: že kuřáci a pijáci by se nikolivěk nevrátili do svých pravidelných poměrů! Že by se všili do stavu válečného a setrvali by v něm pak i vůči pivní dávce a vůči tabákové režii!

Co by to znamenalo? Oh! Každý obláček dýmu, jenž z rozžatého smotku stoupá k nebesům, má svůj význam v národním hospodářství, ve státním rozpočtu, vůbec v politice.

Však jsme měli na českém sněmu již i svého tabákového politika. Když nechtěl dělat oposici, pustil do světa svoji „fajfku tabáku,“ a když chtěl dělati oposici, pohrozil, že přestaneme kouřit, dýmat, šňupat atd., čímž vyšine se z rovnováhy prý celý, úplně celý rozpočet.

A to se týkalo jen tabáku! Teď si představme, že by se na takové oposici smluvili mokří kamarádi!

Proč nekouřím?

Napsal V. Štech.

Na obecné škole měl jsem učitele, který nás často poučoval o škodlivosti tabáku. Ale mnoho neprosplvalo jeho vyučování. Často a často docházely žaloby na odrostlejší hochy, že kouřili. Náš pan učitel je pak napomínal důtklivými slovy, ba i citelně trestal. Říkával při tom, že nám kouření hubí mláděť v nejlepším věku a proto býval tak přísný při těchto přestupcích.

Jednou při psaní poručil náhle, abychom položili pera a povstali. A ukázal nám ze školy na kočár, který volně kolem školy jel. Seděl v něm bledý mladík se starší paní. Znali jsme ho všichni. Byl to jediný syn bohatého statkáře Kříže.

„To je obět kouření!“ zvolal pan učitel. „Mladý Kříž kouřil a pokazil si plíce tou měrou, že těžce onemocněl. Lékaři s ním rady si již nevědí. A otec jeho by statek za to dal, kdyby mladíka tím zachrániti mohl. Všimněte si jeho

utrápené matky a považte, do jakého neštěstí se nebožák sám vrhl.“

Kázav nám pak sednouti, pokračoval pan učitel: „Tabák pro mladé, nevyvinuté plíce jest nejprudším jedem. Ostré štávy jeho a zhoubný dým ničí jemné ústrojí mladých lidí. Slovatný jeden lékař řekl, že nejkrutější vojna nezahubila v jediném roce tolik životů, kolik nám jich zhubí v téže době kouření nedospělců. Proto nám tolik nadějných mladíků do dvacátého roku umírá.“

„Děti drahé,“ prosil nás již pan učitel, „zdaví svého dbejte. Počkejte alespoň, až dosáhnete dvacátého roku, až se tělo vaše vyvine a zesílí. Nebude-li vám pak peněz za tabák a doutníky líto — pak se naučte třeba kouřit. Mírné kouření vás potom již nezhubí.“

Nyní pan učitel povstal a dojemně pronesl: „Kdyby jediný z vás, chlapci milí, pro tuto mou výstrahu unikl svádění ke kuřbě, nebyla má slova marna. Jen jediný!“

Skoro již prosil nyní milý náš pan učitel. Mne to tak dojalo, že jsem si v duchu sliboval, že já budu jistě jedním z těch, kteří poslechnou. Ne, nechci se vléci životem jako ubohý Kříž.

Svého učitele jsem opravdu poslechl. Smávali se mi hoši, za zbabělce mne vyhlašovali

soudruzi uštěpačně mne odmítali, že jsem doutníku jimi nabízeného se nedotekl — ale, vytrval jsem. V těch chvílích jsem viděl vždy před sebou prosícího téměř učitele svého, jemuž jsem u sebe slíbil vyhověti.

Odměnu jsem za to vzal sladkou. Popadla mne asi ve dvacátém roce zlá nemoc a neústupná. Všichni nade mnou již krčili rameny. Ale vystonal jsem se šťastně.

Lékař, který mne ošetřoval, pravil mi tehdy: „Vás zachránila jediná okolnost: že máte plíce v pořádku. Pomodlete se, že jste si je v mládí neoslabil kouřením. To vás zachránilo.“

Kuřáci.

Napsal — ml.

„Tomáši, zapalte si!“ — „Ale ne, panímámo, děkuji, jste tu samé ženské, to bych vás brzy vyhnal,“ namítá jednooký kulhavý čeledín Tomáš, zástupce narukovavšího hospodáře.

„Jen si zakuřte, Tomáši, vždyt my nejsme tak choulostivé, a vám je jistě dlouhá chvíle,“ domlouvá panímáma.

„To tak,“ dí Tomáš, ukazuje na jednu z dívek. „Tady slečinka se přijela nadýchát čer-

stvého vzduchu a já jí ho budu otravovat. Však se dost venku nakouřím.“ —

Slečinka podává Tomášovi ruku a říká vřele: „Jste vzácný člověk, Tomáši. Děkuji vám za tu pozornost.“

„Ale jaký pak vzácný, slečinko. To snad jen vám to tak připadá. Člověk přec není na světě sám a proto musí mít ohledy také ke svému okolí,“ vysvětluje skromně Tomáš — gentleman.

*

Jsa vášnivým kuřákem, kouřival Novák po celé večery v kruhu své rodiny. Pokud byli všichni zdrávi, nepozorovali ani, že jim kouř žere plíce. Když to zpozorovali, bylo již pozdě. Nejstarší Olušky nelze již zachrániti a hoši potřebují změnu vzduchu. Novák je zoufalý při pohledu na bílé děti a dýmku, přesto, že lékař řekl: „Nu, ten kouř jenom urychlil průběh nemoci, ale příčina choroby vězí jinde.“

Oluška je velmi nešťastná, protože se otec k vůli ní musí odříkat svých cigaret a dýmky. Často si pod peřinou zapláče, vidí-li, že tatínek nacpává dýmku a opět ji zastrčí, aniž by škrtl sírkou. Přemýšlí usilovně, jak zařídit to nešťastné kouření ve prospěch obou stran. Jednoho večera nařizuje:

„Tati, ty si sedneš k plotně a budeš kouřit přímo do komína. To je nápad, vidíš?“

Tatínek je veliký, plotna nízká, ale rozkaz je rozkaz. Tatínek usedá na zem, a kolena skládá pod bradu. Žáda má sražená do oblouku; v takové bolestné pozici kouří a pro radost Olušky říká:

„Vida, takhle jsem si již dávno nezakouřil. A to jenom Oluška musí na všecko přijít, maminku by to nenapadlo, a mne teprve ne.“

Někdy se oddělí obláček dýmu a plyne k Oluščině posteli. Oluška se velmi přemáhá, aby nekašlala. Ale někdy se rozkašlá přece a tu tatínek přestává ihned kouřit a přiklekaje k posteli, říká zoufale: „Oluško, natluc mi, děťátko, bij!“

„Právo lidu.“

Ve znamení dýmky.

Napsal J. Pachmayer.

Fajfčíčka, jak také pěkně po „česku“ dýmce říkáváme, přišla časem u nás ve velikou nemilost. Počalo se jí pohrdati jako nějakým nedůstojným přežitkem starých dob, zmizela nejen z měst, ale dokonce z venkova našeho.

Už i za pluhem vidali jsme orače s doutní-

kem neb s cigaretou v retech, místo dýmky, jež bývala jeho nerozlučným průvodcem, místo dýmky, z níž se tak hezky dýmalo a snilo na plodných brázdách našich.

Ale přišla válka a přivedla dýmku zase ke cti. Na osamělých strážích, v zákopech, všude, kde voják bojuje, dýmka zjednává si nových přátel, a tak nebylo by snad ani tuze smělým říci, že tato válka vede se ve znamení dýmky.

Je tomu už hezky dávno, kdy dýmka byla uvedena do Evropy. Děkujeme za to slavnému cestovateli a plavci Jakubu Cartierovi, jenž se narodil r. 1491 v St. Malo ve Francii.

Přivezl do Evropy tabák i dýmku zároveň. Když prodléval kdysi za mořem v nové zemi, již objevil — nazval ji „Nova Francia“ — povšiml si zvláštního zvyku domorodců.

„Lidé ti mají,“ tak psal, „jakousi bylinu, které vždycky nahromadí celé zásoby, a jistě množství byliny té nosí vždy v sáčcích, na svém hrdle zavěšených.

Vezmou také kus dutého dřeva, kteréž se podobá píšťale, nasypou suchou, na prach rozetřenou bylinu tu do jamky, vyhloubené na jezdnom konci dřeva toho, načež druhý konec dají do úst; na bylinu nasypou trochu řeřavé látky,

vdechují pak kouř do sebe a vypouštějí ho nosem.

Nos jejich má v tomto případě u nich tentýž význam, jako komín na domech.

My to teď děláme jako oni, ale kouř ten, když nám vnikne do úst, pálí tam jako pepř.“

Od té doby ovšem chutná tabákový dým Evropanům zcela jinak, nežli pepř, a obzvláště lodníkům a plavcům.

„Králem kuřáků“ býval zván bohatý statkář Van Klaes, jenž v r. 1872 zemřel na svých statcích u Rotterdamu. Pro svůj zvyk nazýván také „tatík fajfka.“ Denně vykouřil po 150 g. tabáku.

Výstřednosti této oddán byl od 18. svého roku až do své smrti v 98. roce. Za 80 let vykouřil tedy 4383 kg. tabáku.

Slavný hudební skladatel Rossini byl také milovníkem dýmky.

Vášnivými kuřáky dýmek byli také: Krüger, prezident republiky transwalské a Bismark, zakladatel jednoty německé. Zvláště dýmky Bismarkovy opředeny byly celými legendami.

Když Bismark pokuřoval z dýmky, zrovna v těch chvílích rodily prý se nejmělejší plány v hlavě jeho.

A tak, jak četli jsme tuhle v jednom listu německém, mnohý Němec ani netuší, za co německý národ všechno děkuje — fajfce tabáku!

Ptzeňský „Český kraj.“

Oharek.

Společnost, třeba že obraz není příliš případný, jest velikým kuřákem: kouří se se stále stoupajícím vývojem ras, národů, století i celých věkův; odhazují se oharky, když se prostor naplnil kouřem a země poházela popelem, nemajíce za to jiného požitku, než trošku ohně, jenž plane matným světlem.

A jestliže kouří celé jedno pokolení nebo celé jedno století, pohltní s větší snadností jednu nebo několik rodin z těch, které klíčí v temnu a žijí v tichu, až konečně nezbude z nich nic jiného než bezejmenné jakési bytosti, skutečné „oharky“ toho, co by se mohlo nazývatí celkem rodinným.

Josef Echegaray.

Město tabáku.

V době, kdy je kuřiva poskrovnu, stojí za zmínku také „tabáková města.“ Do jisté míry jsou jim i Drážďany, kde je tabákových obchodů spousta.

A pro kuřáky cigaret stojí za zmínku, že nejlepší tabák cigaretový je z Kavaly, onoho města nyní Bulhary téměř pokojně obsazeného. Nejlepší vonný tabák tak zvaných egyptských cigaret je vesměs z Kavaly.

Pravda je sice, že egyptské firmy v Kahyře a v Alexandrii uvádějí ony „egyptské“ cigarety do obchodu, ale tabák jejich je výhradně turecký, nejlepší druhy pak jsou z Macedonie.

Celá Kavala žije jen — z cigaretového tabáku, který roste mezi Dramou a Kavalou a v Kavale se zpracovává a z tamního přístavu se vyváží hlavně do Egypta.

Před válkou činila cena vyvezeného tabáku z Kavaly asi 24 mil. korun a poněvadž celé město nemá víc než 20.000 obyvatelů, je z toho viděti, jaký má význam pro obec onen vývoz.

Kromě menších podniků jsou v Kavale tři velké závody na tabák s 5000 dělníky; skoro celé obyvatelstvo kavalské je tudíž zaměstnáno v oboru tabáčním.

Dokud patřila Kavala Turecku, dostávala Vysoká Porta asi 2½ mil. ročně výnosu daňového z vývozu tabáku, ačkoli pašovalo se ve-sele a mnoho tabáku tak zdanění uniklo.

Za správy řecké jistě nebylo lépe, nyní ar-

cít blokádu pobřeží všechen vývoz asi přestal. Není totiž jiné dopravní cesty, neboť Kavala dosud nemá dráhy.

Kavala je dosud orientálského rázu, ještě „po starodávnu“ na březích egejského moře vypadá jako nějaká divadelní dekorace. Ulice „tabákového města“ jsou úzké a křivolaké, ale čisté. Bílé domky a zasněné zahrady dodávají některým koutkům tabákového města poetického rázu. Přístav, jindy živý, je teď pustý; odtud viděti v dále zelený ostrov Thasos. Tam usadili se Angličané, kteří provádějí blokádu.

„Právo lidu.“

Pijáci a kuřáci.

Napsala Anna Hegnerová.

Zlá doba přikvačila na muže, kteří až na nepatrné výjimky jsou všichni buď pijáky nebo kuřáky nebo nejraději obojí.

Dědeček, který už neví, jak by nejspíš dopidil se tabáku, dává korunu babičce, která kamsi přes pole jde na pouť s procesím: „Snad tam přec tabák dostaneš!“ míní, třebaže by předom si mohl vypočítat, že v místě hojně navštěvovaném teprve je po každém zboží velká poptávka.

Babička přijde s pouti, rozdává vnoučatům

cukroví, dospělým obrázky a dědeček až ústa samou dychtivostí otvírá, kdy že jemu konečně dá ten tabák? Babička však honem jde ještě přezout se do bačkor, aby ulevila ušlým nohám, zas ještě přehlízí, jestli cestou něco neztratila — jednoduše otálí tak dlouho, až konečně z dědečka vyhrkne: „A co ten můj tabák?“ Babička rychle klade na stůl — korunu. Tabáku prý nikde neměli.

Dědeček neví, má-li zuřit anebo plakat, aneb co si má počít? Vždyť přece musí kouřit a k tomu ještě od rána až do noci a ona se opováží přijít bez tabáku! — Babička raději z chalupy vychází a má tak dlouho pilno venku, dokud dědeček neulehl, aby zaspal svůj žal nad nedostatkem tabáku.

Soused měl by kuřiva dost — syn voják posílá mu občas tabák — zase mu schází pití. Teď zvláště, prosím Vás! Hostince se brzy zavírají a ještě kolik se toho piva dostane? Libuje si, že má aspoň rum a slivovici. Protože čistý rum nebo slivovice nedá se pít po půllitrech jako pivo, vyzrál na nedostatek pití tak, že míchá si rum s vodou, trochu to osladí a má také nápoj, kterého, když po desáté přijde z hostince, ještě vypije několik sklenic a přece svou míru zachrání a dokonce i trochu aspoň se opije! Uléhá tedy přece spokojeněji než dědeček bez

tabáku, který nejrady aby zítra ani nevstával — jak babička zbožně si přeje. Tak jako ženy hrozí se otázky: „Co budu vařit?“, tak muži hlavně mají teď na mysli: „Co budu kouřit a co budu pít?“

Mnozí naivní lidé mysli, když počínal se předpovídat nedostatek piva a kuřiva: „Co pak na tom záleží? Vždyť pít a kouřit se nemusí?!“ Byly to ovšem hlavně ženy, které takto smýšlely a v duchu se tajně těšily, jak muži tomu všemu snad aspoň trochu odvyknou, což by ovšem bylo jedním z dobrých následků války.

Válka nemožné učinila možným a není-li piva nebo tabáku vůbec, je obojího aspoň hodně málo. Proto, milé ženy, buď teď anebo nikdy! Hleďte, aby muži odvykali aspoň nadměrnému kouření a pití! Tabáku jim neshánějte a schovaných lahví s rumem a slivovicí netrpte! — A vůbec . . .

Zaslechla jsem z hovoru dvou žen: „Já, kdyby se muž přiblížil ke mně opilý, věru že bych se ohlížela, čím bych ho zabila. . .“ — A druhá teskně, šeptem téměř se přiznávala: „A já jsem svého střízlivého snad nikdy neviděla.“

První užasle: „A máte sedm dětí — vždyť to může pro ně mít následky . . .“

Druhá dívala se nešťastně i tupě zároveň. Mysliła prý, že to vše tak musí být. Snad kdyby

hned, když si ho vzala, vše byla jinak zařídila, ale pak už to nešlo.

Smutně hleděla teď na svůj omyl, že muže musí v každém případě poslechnout a poněkud závistivě vzhlížela k mladší družce, která toho neuznávala. Nevím, jestli napadlo jí asi to, co mně: „Ano, takových žen, které tak opilce mají v ošklivosti, kdyby bylo dosti, pak by těch opilců jistě tolik nebylo!“

Kouření z povzdálí zdá se jaksi zcela nevinným zvykem tomu, kdo neměl příležitosti vyzkoušet na vlastní kůži všechnu bezohlednost vášnivého celodenního kuřáka. Ale proto přece nemíním bezohlednost jak pijáků tak kuřáků splácet stejnou měrou a radit ženám, aby kouření a pití vůbec netrpěly. Jistě neuškodí vypít půllitru denně. Teď mají muži nejlepší příležitost tomuto omezení svého požitkářství si navyknout a ženy ve svém i jejich a dětí zájmu měly by je k tomu nabádat. Netřeba při tom marných kázání a zbytečného křiku. Čím jemnější zbraň, tím ostřejší a tím účinnější. „Právo lidu.“

V zájmu budoucích generací.

Napsal — vl.

Hamburská policie z podnětu místního vojenského velitelství zakázala kouření mládeži pod 16 let.

Bývá užitečné rozhlédnouti se, co děje se kolem nás proti zdravému tělu a duchu a zamyslit se, jak odstranit nejen plody zla, ale i kořen. Jsme tím povinni celé společnosti. Na příklad: Viděl jsem *osmiletého školáka kouřit*. Ubíhal kolem zdi, ruce ponožené v kapse a nijak se nebál, že upozorní na sebe mimojdoucí. Jako by měl samozřejmě právo na kouření.

Myslil jsem, že mládež u nás mnoho nekouří. Zvláště nyní, kdy z nedostatku tabáku i staří se postí. Omyl! Právě tomu, že jsou hoši dostatečně zásobeni ve dnech všeobecného nedostatku, podivují se nejvíce.

Pravda, osamělý hoch-kuřák, vlastně dítě-kuřák je řídký, ale tím častěji zahlédnete — dva, tři školáky, podávající si cigaretu od úst k ústům. Někdy se i na ulici znepřátelí a poperou.

Je proto nutno opět a opět ve škole vykládati o škodlivosti nikotinu pro mladý, choulostivý organism. Ne jednou v roce, ale při každé vhodné příležitosti. A dokazovat škodlivost příklady. Zachycuji se toho slova. Příklady vlastně naučilo se dítě kouřit.

Což je nezdravé, nedobré, co dělá otec, starší bratr, všichni, kteří mají právo dítě trestat?

A jsou ještě i nyní rodiče, dávající ze „žertu“ šestiletému dítěku dýmku do úst a učí jej

kouřit. Proč dítě kouří? Protože velcí kouří a ono chce dokázat, že je také již velké. A i proto, že dítě rádo vůbec napodobuje starší.

Tu bychom byli tedy u kořene zla: Nekouřit vůbec! Ale proti rozšířenému zvyku těžko bojovat. Mnohý raději kouří než jí.

Nemyslím snad zakázat kouření vůbec. Ale mládež, nejen školáci, i starší, měla by být poučována. Zákaz kouření je nedostatečný. Lépe je zřeknout se dobrovolně každého zla. Děti milují i nebezpečí a tím je pronásledování. Ukryjí by se. Proto poučujme ve svém okolí mládež do 18 let. Snad i to přinese ovoce. V zájmu budoucích generací! V zájmu zdravého mládí!

Plzeňský „Český kraj.“

Tabákové anekdoty.

(Z knihy „Tabakenanekdoten“ od Dra. E. M. Schranky).

„Tabákové anekdoty“ zove se bibliofilská kuriosita, vydaná nedávno v Kolíně nad Rýnem a věnovaná milovníkům tabáku, i těm, kdož tabákem pohrdají. Krásně vypravená knížka anekdot o tabáku, o kuřácích a návycích kuřáků, je provázena as 200 reprodukcemi starých rytin a dřevorytů, jež pocházejí ponejvíce ze sbírky předního znalce „tabakologie“ vídeňského Dra. Schranky. Jsou to anekdoty o Ahasverovi, Pom-

padource, Paganinim, Bedřichu Velikém, francouzském ministru Deschanelovi, Edisonovi, Balzacovi, d'Anunziiovi, Petru Altenbergovi a j.

Autor knihy Dr. Ed. Mario Schranka, zvaný prostě „tabákový muž,“ takto vrchní poštovní oficiál v ministerstvu obchodu, zemřel letos (1916) ve Vídni, zanechav po sobě zajímavé dílo „Tabák v kulturních dějinách lidstva.“

Přinášíme několik anekdot:

Marie Teresie. Marie Teresie, římsko-německá císařovna, přijímala akta a listiny pouze silně neparfumované, poněvadž nemohla snést tabákový puch, jenž na nich z kancelářů utkvěl.

Madame de Stael. Baronka Stael-Holsteinová, Madame de Germanie, jež tabák přímo nenáviděla, řekla:

Wer Tabak raucht, riecht wie ein Schw . . .
Wer Tabak schnupft, sieht aus wie ein Schw . . .
Wer Tabak kauft, ist ein Schw . . .

(Kdo tabák kouří, zapáchá jako p
kdo tabák šnupe, vyhlíží jako p
kdo tabák kupuje, je p . . . e.)

*

Josef II. Josef II., císař rakouský, zvykl si při letním tažení proti Turkům v Zemuni kouřiti z dýmky, aby lépe snesl hrozný puch z bařin.

*

Paganini. Houslista Nicolai Paganini byl znám pro svoji s lakotou hraničící spořivost. Jednou při koncertování v Londýně koupil si od obchodníka doutníky několik prázdných krabic od doutníků. Když potom odjížděl z hotelu, dal každému číšníkovi takovou krabici místo zpropitného. Sklepníci byli ovšem velmi překvapeni, když v krabicích místo doutníků našli noviny.

*

Deschanel. Paul Deschanel, president francouzské komory, kupoval si, jsa mladým mužem, doutníky a cigarety vždy v téže trafice, poněvadž tam byla divukrásná dívka, jež stála za pultem a zákazníky obsluhovala. Jednoho dne obdržela dívka od budoucího presidenta parlamentu následující čtyřverší:

„Si le tabac est un poison
Et si l' amour est un autre,
Je ne connais pas de maison
Plus dangereuse que la vôtre.“

(Je-li tabák jedem a láska též, pak neznám nebezpečnějšího domu, nežli Váš).

Přel. S—ý.

Rozmanitosti.

První tabák v Berouně. O užívání tabáku máme první zprávu z dávných dob, kdy obchodník kupoval koření to v Praze a v Berouně pro-

dával na drobnou váhu, z čehož platil jeden a půl zlatého daně.

Roku 1724 byla pronajata Lukáši Broumovskému špitální role na ostrově úhrnem tři korce za ročních 18 zl. na sázení tabáku.

Roku 1739 již užíval zdejší děkan Strachovský a oba kaplani a čtyři osoby šlechtické tabáku mletého a platili z toho 8 zl. daně.

Tehdy již v Berouně zhusta na polích i zahradách měli záhony tabákové. Tabákové lupeny sušili navlečené na motouze v podkroví domu a mezi hambalky na půdách. Na to podnes upomínají hřebíky ve starých domech hojně zatlučené v trámčích podkrovních.

*

Rodinné doutníky. Igorroti, na západní straně ostrova Luzonu (Filipiny) sídlící kmen, hotoví si k vlastní potřebě druh doutníků, z nichž jeden vydrží hnedle plný týden. Tento obrovský tabákový smotek je obyčejně dlouhý asi 38—40 centimetrů. Otec rodiny Igorrotů zhotoví doutník a kouří jej skoro ihned hodinu, pak osvěžuje se jím rovněž tak dlouho paní domu a konečně přijdou na řadu malí Igorroti.

*

Čisté výnosy tabákového monopolu v různých státech. Ve Švýcařích se jednalo o

zestátnění výroby a prodeje tabáku. Při té příležitosti je poukazováno, jaké výsledky nese v jiných zemích tabákový monopol pro státní pokladnu. Činily totiž čisté výnosy:

Roku	Ve Francii	V Itálii	v Rakousku
1880	282 mil. fr.	105 mil. lir	82 mil. K
1890	305 mil. fr.	142 mil. lir	113 mil. K
1900	363 mil. fr.	153 mil. lir	137 mil. K
1910	407 mil. fr.	228 mil. lir	185 mil. K
1912	435 mil. fr.	251 mil. lir	229 mil. K

Největší výtěžky přináší tudíž tabákový monopol Francii.

*

Číslice z Rakouska. V roce 1913 bylo vyrobeno 1.,357,945.000 doutníků a 6.348,621.000 cigaret. Z doutníků vývozních 479,279.000 kusů, portorik 180,288.000, viržinek 221,207.000, kub 154,145.000; z cigaret: sportek 1.,907,453.000 kusů, dramek 524,471.000, dámek 267,273.000 a memfis 505,356.000. Zkonsumováno bylo v zemích rakouských 1.,110,592.000 kusů doutníků domácí výroby a 1,387.000 kusů doutníků cizozemských, cigaret domácí výroby 5.,669,605.000 kusů a cizozemských 14,143.000 kusů. Celková váha zkonsumovaných výrobků tabákových obnášela 383.715 metr. centů. Z doutníků bylo prodáno: 322,322.000 kusů vývozních druhů,

159,096.000 portorik, 301,553.000 viržinek a kub 132,057.000; — sportek 1.,918,826.000, dramek 612,561.000, dámeK 274,467.000 a 426,508.000 memfis.

Za doutníky domácí výroby se stržilo korun 86,351.574, za cizozemské 960.894 K, za cigarety domácí výroby 134,573.954 K, za cizozemské 1,644.530 K. — Kuřlavého tabáku se prodalo 246.421 q v ceně 103,071.813 K, šňupavého 10.934 q za 3,643.766 K. Tabákového extraktu bylo prodáno 3093 q v ceně 345.745K.

Hlavních tabákových skladů v r. 1913 bylo 988 (v Čechách 206), trafik 70.625 (v Čechách 19.519) a speciálek 187 (v Čechách 53).

*

Kdo svou náruživost uzdou rozumu ovládáti se snaží, poznáváje, že se nad zvíře povznáší jen tou měrou, kterou rozumu svého užívá — tot pravý člověk.

*Petrarka, latinský básník,
přítel českého krále Karla IV.*

Kolik tabáku prodalo se v císařských zemích v r. 1787. Veřejné noviny přinesly v březnu 1788 statistiku, dle níž ve všech císařských zemích prodalo se tabáku obojího (kuřlavého i šňupavého) za 3,450.338 zlatých. Schönfeldovy

Pražské noviny ke zprávě této dodávají: „Jakát to hrozná summa a přece jest jistotná!“

A dnes?

*

Obsah nikotinu a „síla“ doutníků. Mluvíme-li o doutníku co „silném“ neb „lehkém,“ rozumíme tím obyčejně pocit, jež má kuřák při kouření. Tento pocit souvisí úzce, pokud se jedná o doutníky, s obsahem nikotinu v doutníku. Porovnání různých druhů doutníků dle jich obsahu nikotinu poskytlo následující obraz:

Na nikotin slabé	=	0·6 až 0·8	%	nikotinu.
velice lehké	=	0·8	1·1	”
lehké	=	1·1	1·3	”
prostředně silné	=	1·3	1·8	”
silné	=	1·8	2·5	”
velmi silné	=	2·5	3·5	”

Síla doutníků závisí tedy na jich obsahu nikotinu. U cigaret a kuřlavých tabáků jsou poměry poněkud jiné. Tam není pro sílu směrodatným jen obsah nikotinu, protože spalovací produkty těchto výrobků nejsou pouze z tabáku. Aby mohla býti posouzena síla těchto, musily by býti spoluuváženy průvodní okolnosti při procesu kouření.

*

Z knihy O. Sv. Mardena „Zlatá zrnka z daru.“

Kde ztratili štěstí?

Utonulo v pití a vyprchalo s tabákovým dýmem.

Proč neměl úspěchu?

Miloval dýmku a povídání více než práci.

Nevdávejte se za muže:

Který je zatvrzelým kuřákem cigaret.

Který myslí, že jeho doutníky, pití a hýření jsou nutností, kdežto skromné výdaje ženiny přepychem.

Kuřácký i nekuřácký.

Napsal Q. M. Vyskočil.

Obrovská spotřeba kuřiva, jejíž důsledky mnohde cítí se již jako nedostatek, bezděčně nutí k úvaze o účelnosti nebo škodě těchto „zápalných obětí.“

Jsem náruživý kuřák těžkých, dlouho trvajících doutníků, ale přiznávám upřímně, že není hned tak horšího zlovyku, než právě kouření. Je to zlá a drahá vášeň, zvláště pokud jde o cigaretáře, neboť cigareta, to je vlastně kolébka tohoto zlovyku.

Po obvyklém „prodělání“ nižších kursů, záležejících v pokusech vykouřiti rákos, brambo-

rovou nať nebo spařené růžové listí, kandidát Nikotinu sáhá v 99 případech ze sta po cigaretě, což je do jisté míry přirozené.

Předně: cigareta je lehčí než doutník.

Druhé: levnější.

Třetí: netrvá tak dlouho jako doutník, což je velmi důležité pro jisté rozpory žaludku s panem Nikotinem.

Čtvrté: lehce se dá zhasit a ukrýti (praktické pro dospívající mládež!).

A páté: dá se „šlukovat,“ kterýžto způsob vyplachování mladých plic otravným dýmem je prý vrcholkem všech kuřáckých požitků.

Sám o tom ničeho nevím, nepokoušel jsem se nikdy o to.

V důsledku těchto „výhod“ většina kuřáků, alespoň v mládí, zůstává cigaretáři.

Výsledky jsou ovšem dle toho. Statistiky plicních a krčních chorob, jakož i srdečních vad vydávají v tom směru až příliš výmluvné svědectví.

Dospívající generace národa se tím soustavně ničí a dobrovolně decimuje.

A přece dalo by se tomu lépe odpomoci, kdyby jako na příklad v severních zemích bylo mládeži vůbec zakázáno kouřiti a každý dospělý

měl právo dýmajícího nezletilce udati policii, škole, nebo jeho představenému k potrestání.

Ruku v ruce s tímto opatřením muselo by pak postupovati také soustavné poučování odborné o škodlivosti nikotinu a kouření vůbec.

Ne však jen proti hochům, nýbrž i proti děvčatům, jež počínají si stejně lehkomyšlně.

Dospělé dámě odpustí se papirosa v něžných prstíkách, ale nepatří rozhodně k dobrému tonu, pak-li žena kouří z dýmky (jak už na Moravě možno spatřiti), nebo bafčí-li „kuba“ s labužnictvím svátečně naobědvaného baráčníka.

Odtud zbývá pak už jen jeden krok — ke žvýkání tabáku!

Přes to cigaretová náruživost u mužů je mnohem častější než u žen.

Znám mnohé, kteří neusnou, dokud si cigaretou neznečistí vzduchu své ložnice, aby při ranním otevření očí prvním pohledem nevyhledali nového smotku.

To, při doutníkářích (viržinkáře vyjímám), není přece takové vášnivosti pro podobný tabákový požitek. Alespoň dle mých zkušeností.

Já sám dobrý vonný doutník považuji za

požitek, za příjemné dráždidlo při práci i vítané osvěžení.

Kouřím rád, pracuji-li, konám-li dlouhou cestu, nebo bavím-li se. Uznávám však, že z ohledu národohospodářského je to zbytečné mrhání peněz. —

Leč z požiteků tohoto světa je to jediná vášeň, které holduji.

Snad proto bude mi odpuštěna!

„Večer.“

Národní desatero.

Věnováno Ústřední Matici školské.

1. Šetři svého zdraví, střídmostí se zdoj; lih a tabák strojí před časem Ti hrob.
2. Povinností dbáti velí osud Tvůj, ale na svém právu neochvějně stůj!
3. Sporů, hádek planých včas se vystříhej, na řeč přikrou mírně radu moudrou dej!
4. Šetrností chraň si blahobytu zdroj, chudás jenom bývá cizí vůle stroj.
5. Marný výdaj plodí tytýž velký hřích, hojný zisk však plyne z dobrých českých knih.
6. Proto jsi se učil abecedu znát, abys v prázdných chvílích čítal písmá rád.
7. Vlasti slavné děje vždy si pamatuj, zá Čechy se nestyď — vždyť jsou národ Tvůj.

8. Krásou české mluvy častuj zrak i sluch,
řeč jest poklad svatý, svěřil Ti jej Bůh.
9. Na **Matici školskou** štědrou oběť nos,
abys jejím dětem zjasnil smutný los.
10. Pevná víra v Boha dá Ti útěchu:
„Odvrať, Pane Bože, bědy od Čechů!“

